

II.

A nyugdíjintézet ügye, jelesen az annak életbe léptetésére vonatkozó szabályzat megállítása nyílt kérdés lévén, az ügy érdekében nagyon szükséges annak több oldalról való megvilágítása. Éppen ezért örvendek a megelőző czikknek, mert azt czélozza. A több oldalról való megvilágítás annyival szükségesebb, mert több kérdéssel kell tisztába jónünk, hogy az ügyet megnyugvással elintézhessük.

Hogy a nyugdíj- és segélyintézet meglegyen, abban mindnyáján egyet értünk; ez már túlhaladott kérdés, miután, hála Istennek, alapunk szépen gyarapszik. A mikéntre nézve vannak eltérő nézeteink.

Részemről, midőn a megalapítás előtt több esztendővel ez ügyről magam gondolkoztam és magán uton abban némi lépéseket tettem, két kérdésre tisztába jöttem; egyik az az elv, hogy a felállítandó nyugdíj- és segélyintézetnél a hasonló természetű intézeteket nem lehet mintául venni, minthogy az illetők maguk csak részben folyhatnak be az intézet létesítésére, más tényezők nagyobb mértékben osztozván terhében; másfelől az, miszerint legelső teendő egy oly alap megteremtése, mely az ügyet biztosítja.

Teljes meggyőződés, hogy minden ügynek megvan egyiptomi bujdosása, mely alatt egy nemzedék küszködik, hogy a következő számára könnyebbülést és boldogságot szerezzen.

Vallásközönségünknel e bujdosás, mondhatni, folytonos; korunknak mégis legnagyobb mértékben kijutott: közpénztárunkat tetemesen megnöveltük; gondos gazdálkodás mellett eszközölte az alkalmazottak szerény javadalmazása. A szegény tanulók segedelmezésére szánt alapítványok szépen növekedtek. Megalapítottuk a tanári özvegyek és árvák számára a segélyalapot, a megalapítás után alig nyolcz évvel Mózesse — Mikó Lőrincz — már életbe léptetését hozhatta ajánlatba; sőt egyik kegyes óhajtását a tanári nyugdíj- és segélyintézetet is megteremtette az E. Főtanács. Rövid hat év alatt megteremtettük a Dávid Ferencz alapot. Rendíthetlenül hiszem, hogy az általános nyugdíjintézeti alap is, melybe most a tizenkettődik ezeret gyűjtjük, az 1900. évre 30,000 frt lesz. Ekkor biztosan lehetend a felhasználás mikéntjéről határozni.

Ez elv szerint megállított alapszabály mellett áll ez ideig ez ügy.

Kőváry László barátunk az előregedett papokra, az özvegyekre és árvákra igen sulyosnak találván a várakozást s azon elvből indulva ki, hogy a belső emberi állomások örökösök, s az ezek által évenként fizetendő illetékek folytonosak, s ezt élő pénzforrásnak kell ezért tekinteni, az intézet oly módon való szervezését hozta javaslatba, mely szerint a segedelem élvezése azonnal megkezdessék. Humánus szép gondolat, s ha

kivihető, készséggel csatlakozom hozzá. Köri közgyűléseink véleményét és nyilatkozatát várom.

Részemről két aggodalmam van: egyik, hogy ily módon a segedelmezés nagyon csekély lehet, vagy ha a segedelmezés mértékét emeljük, az évi illetékeket is emelnünk kell; másik, hogy ezen sajátlag kölcsönös segedelmezés kellő pontossággal való kiszolgáltatása könnyen megszakadhatna. A kiadások fedezésére szolgálna ugyanis a meglévő tőke kamata, a mi biztos; biztosnak mondható még az államsegélyből és a házasságokból, meg papi székek tartása után befolyó illetékek is; de az ekklézsiáktól és a leginkább érdekeltektől, a belső emberektől befolyjni kellett illetékek nem fizettetnek kellő pontossággal; ez idő szerint is majdnem 1000 firt hátralék van a két utóbbi czimen beveendőkből.

Nem tartom azonban ez aggodalmaimat elenyésztethetlenségnek; vidéki közegeink buzgósága, pontosabb és szigorubb eljárása segíthet e bajon.

Én csak célunk biztos elérését óhajtom; minél hamarabb történik, örömem annál nagyobb lesz.

Egy kérdés megvitatását mindenesetre szükségesnek tartom, a köri gyámoldák kérdését. Az érvényben álló alapszabály ezt nyílt kérdésnek tartotta fenn; az újabb tervezet felvette az intézet keretébe. A jelenségekből és nyilatkozatokból ítélve, köreink ettől idegenkednek. Részemről ez idegenkedést nem értem. Teljesen méltánylom, hogy köreink, s ezek közt népeiségre és az ekklézsiák számát illetőleg a kisebbek közé számítható Maroskör, mely maga, érdemekben gazdag kiérdemült esperese gondozása alatt, a köri gyámoldát régóta megteremtette s tényleg életbe is léptette, gyámoldai alapjukhoz, mint saját áldozataik kedves gyümölcéséhez, gyönyörűségükhez és nemes büszkeségükhez ragaszkodnak. Ámde a beolvasztás után is a köri gyámoldai alapok épen rendelkezésükre fognak szolgálni s a beolvasztás által az czéloztatik, hogy szolgálatauk biztosabb és áldásosabb legyen, a mit csak egyesített közös munkával lehet elérni.

Komolyabbak lehetnének a jogi tekintetek, a menyinyiben a beolvasztásnál a körök nem az osztó igazság mértéke szerint részesülnének az alap megteremtésében, illetve az intézet terheiben. Mig például a kis Maroskör meglévő szép alappal járulna a megalapításhoz, addig a nagyobb Udvarhelykör sokkal csekélyebb mértékben járulna. Sepsikör pedig — tudtommal — épen nincs is gyámoldai alapja; mivel ezen körbeli általában vagyonosabb ekklézsiáink és belső embereink ily intézet felállításának szükséges voltát, hála Istennek, nem érzették. De ez ügy körüli intézkedéseinket, ez ügynek érdekét nem a jog és igazság szoros mértékével kell latolnunk, hanem az atyafiságos szeretetnek a község és együvé tartozás meleg érzésének kell hogy vezérelje lépteinket. Abban teljék

örömünk, hogy szegénységünkben is segítettünk másokon, atyánkfiaim.

Különben is azt hiszem, hogy egyfelől a gyámoldai alappal nem bíró körök magok, másfelől E. Főtanácsunk módját fogják találni annak, hogy a jog és szoros igazság követelései is a lehetőleg kielégíttessenek.

Egyet kívánok még épen az érdekeltek becses figyelmébe ajánlani. Az alapszabály egyik jövedelmi forrásul egyesek adományait jelöli ki. Berde Mózes, meg Molnár Sándor afiai által kezdetben tett nemes adományokon kívül e czimen annyi év alatt, mondhatni, csekélység folyt be. Buzgólkodnunk kell ez ügyben is azon több rendbeli közügyek mellett, melyek áldozatainkat igénybe veszik. Én azt hiszem, hogy csak nagyon kevés fáradság kell ahhoz, hogy érdekelt 106 pap afia együttesen évenként ugyanannyi forintot gyűjtsön módosabb hallgatóitól.

KOVÁCSI ANTAL.